

Lokaal Democratie
Alternatief Anders

NIEUWSBRIEF 107
januari 2021

Agenda

donderdag 18 februari 20.00 uur
raadsvergadering, digitaal

maandag 15 maart 20.00 uur
(openbare) fractievergadering

donderdag 18 maart 20.00 uur
raadsvergadering

In dit nummer

Uit de fractie

Bomenbeleid Hollands Kroon

Het kameleontische gedrag van LADA

Kiezers straffen deelname aan coalitie af

Uw lokale partij en BBB,
samen sterk voor platteland

Eerste Kamer stemt in met
bindend referendum

Meer democratie

Colofon

Bestuur

voorzitter

Moray Juffermans 06-83778328
voorzitterlada@gmail.com

secretaris

Jos Witte 0223-533159
j.witte01@quicknet.nl

penningmeester

Lavinia Grooten 06-14891872
la.grooten@ziggo.nl

lid

Nel Slob 0224-541718
Nelslob@gmail.com

fractie

fractievoorzitter

Henk van Gameren Wieringerwaard
06-24441659
henkvangameren@hollandskroon.nl

fractiesecretaris

Peter Couwenhoven Nieuwe Niedorp
06-25311671
fractielada@gmail.com

redactie

p.a.couwenhoven@quicknet.nl

www.lada2010.nl

bank NL03 RABO 0123077966
tnv penningmeester LADA

De raad had weer een uitloop nodig om de agenda af te werken. Er is afscheid genomen van Jan Eichorn (GL) en Johan Paul de groot (CU). Hun plaatsen zijn ingenomen door Jaap Wierdsma (GL) en Marjon Tolhuis (CU). Problemen zijn er in de griffie. Griffier Jan Klopstra en plaatsvervangend griffier Joke van der Plas zitten langdurig ziek thuis.

Financiën Campus De Terp

In oktober is er een krediet verstrekt van € 4,1 miljoen voor de bouw van de brede school. Nu, drie maanden later, vraagt het college een aanvullend krediet van € 4,7 miljoen waarmee het totaal te verstrekken krediet op € 8,7 miljoen komt. Daarbij komt nog een bedrag van € 400.000 (ex btw) voor het inrichten van de buitenruimte. Volgens het college is indexering van de bouwkosten de reden van het fors overschrijden van het eerder verstrekte krediet. Een belangrijk deel daarvan zou voor rekening van de VNG-normering komen en het besluit 'frisse scholen'. Twee dubieuze posten maken deel uit van het nieuwe krediet. Hoewel de schoolbesturen bouwheer zijn heeft het college € 250.000 gereserveerd voor ambtelijke bijstand. Waarom, daarop kwam geen duidelijk antwoord. Ook de reservering voor de post onvoorzien van € 500.000 roept vragen op. Stevige kritiek kwam er behalve van ons ook van de VVD, OHK en GL. Onze fractievoorzitter Vroeg wanneer de nieuwe VNG-normen bekend gemaakt worden. Dit blijkt jaarlijks in november te gebeuren waarop onze fractievoorzitter vroeg waarom niet daarop gewacht was om de raad te informeren. Hij stelde dat de raad in oktober niet goed ingelicht was en noemde de hele gang van zaken ontoelaatbaar. Om beter inzicht en grip op de zaak te krijgen vroeg Enno Bijlstra (VVD) om jaarlijks in de begroting op te nemen hoe het er voor staat waardoor de raad inzicht verkrijgt in de voortgang en controle van dit project. In haar beantwoording trok wethouder Mary van Gent het boetekleed aan en deed de toezegging de raad via de begroting te informeren wat voldoende was voor de VVD. "Dit moet niet te vaak gebeuren" aldus Bijlstra waarna zijn fractie wel instemde met raadsvoorstel. Dat deden LADA, OHK en Groen Links niet waarmee er een grote meerderheid instemde met het raadsvoorstel.

De drie coalitiepartijen dienden, gesteund door PvdA en D66, een motie waarin gevraagd werd om de vrijvallende locaties van de drie oude scholen te ontwikkelen voor woningbouw en daar snel mee te beginnen. Deze motie vond raadsbrede steun.

Rapport toetsingskamer Wmo en Jeugdhulp.

Het door I&O research uitgebrachte rapport over het functioneren van Includio vond brede instemming bij de raad. In het rapport wordt geconcludeerd dat de ontwikkelingen in het sociaal domein in Hollands Kroon positief zijn. Kwaliteit van de geleverde zorg is goed tegen aanvaardbare kosten. Uit een vergelijking met een aantal gemeenten uit de P10 blijkt dat Hollands Kroon weinig kosten maakt voor de Wmo en jeugdhulp. Omdat de wijkteams relatief veel ondersteuningstaken vervullen blijven de kosten per cliënt laag. Dit resulteert er in dat Hollands Kroon tot dit jaar altijd binnen de Rijksbijdrage voor het sociaal domein is gebleven. Een aantal fracties, waaronder LADA, vroeg het college meer aandacht te besteden aan de communicatie, zowel met de raad als met de cliënten. Onze fractievoorzitter: "Verbetering in de communicatie is noodzakelijk. Ook met de Wmo-adviesraad. Een punt van aandacht moet verbetering van de cliëntenparticipatie zijn."

Zonnepark stortlocatie Wieringermeer

OHK wilde de bestemmingsplanwijziging om uitbreiding van dit zonnepark van de agenda halen omdat er twijfel was over de participatie met de bewoners van Opperdoes. Vanuit uit de dorpsraad werd daar op gewezen. Een groot deel van de raad, behalve LADA, GL en Anders!, voelde daar niets voor maar moest wel het daaropvolgende verzoek toestaan om een beeldvormende behandeling van dit agenda-punt mogelijk te maken. Het werd behandeld in de uitloopvergadering. Naast vragen of er wel echt ruimte was geweest voor een gesprek met omwonenden en de dorpsraad, werd ook de situering en de mogelijke impact van het grotere zonnepark op de nabij gelegen Westfriese Omringdijk aangehaald. Volgens wethouder Theo Groot waren er wel degelijk mogelijkheden geboden om te participeren. Echter niet geïnitieerd door het college.

>

Het standpunt van het college is dat de wet die verplichting neerlegt bij de initiatiefnemer en dat die wel degelijk ruimte had geboden. De dorpsraad denkt er anders over. De onduidelijkheid hierover was een van de redenen voor ons om tegen het raadsvoorstel te stemmen. Een ander punt was dat wij eerst zonnepanelen op dak willen uitvoeren zoals in een raadsbesluit is vastgelegd. Hier is weliswaar geen sprake van rendabele agrarische grond maar wij zijn van mening dat er een precedentwerking van kan uitgaan. Ook OHK en Anders! betwijfelden of er echt wel inspraak was geboden en stemden ook tegen. De ligging nabij de omringdijk speelde voor OHK ook een rol om afwijzend te staan tegenover deze locatie.

APV

Er lag een voorstel om een tweetal zaken aan de APV toevoegen. Een daarvan betrof het verbieden van het overnachten in een camper buiten een kampeerplaats of camping. Er zijn in de periode dat de verkorte APV van kracht is geen klachten hierover geweest. Een tweede voorstel betrof een verbod op het parkeren van autowrakken langs de openbare weg. Ook hier geen klachten. Het invoeren van de verkorte APV was bedoeld om veel overbodige regels te schrappen. Door het ontbreken van klachten is er voor ons is er geen reden om de voorgestelde aanpassing van de APV te steunen. LADA stemde dus tegen het voorstel, evenals Anders! De andere fracties waren voor. <

LEZERS SCHRIJVEN

Artikelen/brieven in deze rubriek zijn voor verantwoordelijkheid van de indiener. Alleen ondertekende artikelen worden opgenomen.

Bomenbeleid Hollands Kroon, wel of niet integraal?

Aan de raad van Hollands Kroon

Winkel, 31-1-2021

Geachte raad,

Een goed idee om inwoners te laten meedenken over beleid. Er komt veel langs, zowel beleid voor de lange termijn als voor praktische projecten voor de korte termijn. Toonaangevend zijn onderwerpen die een antwoord moeten geven op de klimaatcrisis, en in mindere mate, ook de gevolgen van demografische samenstelling van Hollands Kroon, nu en op termijn. Niet alles is in gelijke mate stuurbaar of voorspelbaar.

Om serieus te kunnen meedenken is het belangrijk dat iedereen, burgers en bestuur, ideeën kunnen toetsen aan een gemeenschappelijk kader: **Een Toekomstvisie**. Hoe ziet Hollands Kroon er uit in 2050? Het samenbrengen van dromen en noodzakelijk te nemen stappen. Welke strategie, Wat is slim, wat niet?

Zo'n Toekomstvisie ontbreekt en zorgt voor onnodig gedoe voor de korte termijn en in de uitvoering. De looptijd van de eerder vastgestelde Strategische Visie: 'Ruimte voor Rust én Dynamiek' is ten einde, een nieuwe Omgevingsvisie zonder onderliggende Toekomstvisie blijft leiden tot schermutselingen. Helemaal lastig wordt het als vraagstukken een component Ruimtelijke Ordening hebben: Hoe passen we klimaat adaptief in? Waar plannen we nieuwe woningbouw, nieuwe natuur, extra bos en bomen? 700 p.j? Welke normen zijn wenselijk of onontkoombaar? Evenzo met verschuivingen in de budgetten. 'Het roer moet om'. Vraag hoe?

Een oud gezegde: 'Geld moet je halen waar het zit' geldt evenzeer voor grond / ruimte. Het is onontkoombaar dat de agrarische sector zal moeten bijdragen, minder CO2, maar vooral door het leveren van grond: 10%?, 25%?, 50%? Waar en wanneer? en wie bewaakt dat? Hollands Kroon op de schop. Toekomstbestendig: Visie, regie en normen zijn nodig. Waar willen we uitkomen? Leiden de gestelde 'DenkMeeVragen' en antwoorden tot serieuze participatie bij het bereiken van doelen voor de lange termijn? Onmogelijk!

Het Programma Duurzaamheid 2020-2022 biedt goede bouwstenen voor **een langlopend document**. Dat is nodig. Zover is het echter nog niet. Het Programma stelt terecht dat integraliteit en communicatie belangrijk zijn. De praktijk is echter weerbarstig. Vragen over Duurzaamheid en Bomenbeleid worden bij inwoners gefragmenteerd aan de orde gesteld. De vraagstellingen leiden niet tot gedegen en samenhangende oplossingen. Slim stapelen lukt zo niet. Over bomenbeleid: 'Geen ruimte, geen budget', (zie eerdere beantwoording van Schriftelijke vragen). Geen complete informatie. Wel: 'voor elke nieuwe baby planten we een boom'. Niet gemeld dat gelijk met elke overleden inwoner tot 3 bomen vlak gaan door ziekte, storm of kap. Per saldo: kaalslag. >

Goede informatie en communicatie is een must. Het komt transparantie en geloofwaardigheid ten goede. Nodig ook voor de transitie waarvoor we staan.

Mijn pleidooi: Laat zien dat de gemeentelijke oproep 'het roer moet om' consequenties heeft voor **alle** beleidsterreinen en projecten. Met een doordacht, duurzaam en gedragen Toekomstvisie krijgen we de wind in de zeilen.

Succes met jullie werk,
Met vriendelijke groet,
Rob Ravensteijn, ook O.B.B.

Bijlage: reactie op 'denkmee, vragen Bomenbeleid'

Hieronder een samenvatting uit deze reactie die te groot is om in zijn geheel overgenomen te worden in de Nieuwsbrief. Het volledige document kunt u lezen op onze site www.lada2010.com.

Bouwstenen voor visieontwikkeling

Neem als voorbeeld: Gemeente Weesp. Alleen al over bomen. Een integrale visie op duurzaamheid zou onze gemeente goed passen. Bomenbeleid ontbreekt in de nota Biodiversiteit. Al eerder trok de gemeenteraad de conclusie: 'Het roer moet om'. Meerdere afzonderlijke beleidsterreinen verdienen een integrale visie. Dat valt ook te lezen maar blijkt onvoldoende in de praktijk. Ook op de website 'Denkmee' komen de vraagstukken versnipperd aan bod en levert vooral 'ad hoc' informatie op. We kunnen er niet omheen: *De vernietigers zijn onder ons!!* Het zit ook in ons (economisch) systeem. Spoor het op en ontwikkel alternatieven Liefst samen, desnoods zonder de veroorzakers. **De bundeling van beleidsterreinen omvat minimaal: landschap, natuur, leefbaarheid en leefstijl, recreatie, wonen, infrastructuur.** Of de nieuwe Omgevingswet en Omgevingsvisie toereikend zijn valt nog te bezien. Een '**Toekomstvisie Hollands Kroon 2020-2050**' biedt meer houvast.

Een 'Toekomstvisie 2050 HK'.

De toekomst zal in hoge mate worden gedicteerd door ingrijpen in onze huidige leefstijl. Sociaal, economisch, ecologisch, duurzaam, etc. Het gaat om meer dan aantallen bomen en verscheidenheid.

Gestelde vragen aan inwoners op de 'denkmee' site

1. *Welke bomen in de gemeente vind jij belangrijk, en wil je zeker behouden?*
2. *Waar planten we nieuwe bomen?*
3. *Wat is de beste plek voor een bos?*
4. *Wat voor soort bos wil jij? *landschapsversterking, *luchtkwaliteit, *stiltebeleving*, 'geen bos'*
5. *Welke bomen zijn wel eens lastig? Bladval, *schaduw, (agrarisch, bollen, akkerbouw, vee-teelt), beperkend voor verkeer, *allergieën**
6. *Wil jij zelf bomen op jouw erf planten?*

Andere startvragen

1. *Hoe kunnen bomen, bos en bosbouw de klimaatdoelstellingen in Hollands Kroon helpen realiseren?*
2. *Welke andere beleidsdoelen van de gemeente kunnen hier ook baat bij hebben?*
3. *Waar in scoort Hollands Kroon goed en slecht? (zowel bestuur, ondernemers als consumenten)*
4. *Welke (lokale) ontwikkelingen hebben gezorgd voor het uit balans raken van natuur en biodiversiteit?*
5. *Wat moet er in Hollands Kroon gebeuren om de natuur en duurzaamheid in HK 'in balans' te krijgen?*
6. *'Het roer moet om'. Wat betekent dit voor het beleid en gedrag van de inwoners van HK, voor het bestuur van HK en van 'derden'. Welke acties kunnen we gezamenlijk aanpakken?*
7. *Hoe bewaken we jaarlijks de voortgang? (zet uit: stappenplan voor 2030 en 2050 CO2 neutraal)*
8. *Het oprichten van een lokale bomenwacht, hoe organiseren we dat? 'burgercontrole en draagvlak'*
9. *Welke acties helpen om draagvlak te versterken? (bij inwoners, ondernemers en bestuur)*

Column: Het 'kameleontische' gedrag van LADA

Gepubliceerd: 22-12-2020 | 09:41:00 .

HOLLANDS KROON - In het nieuwe Hollands Kroon begon LADA met 3 zetels in 2012; twee jaar later werd dat aantal verdubbeld en was de partij rijp om deel te nemen aan een nieuwe te vormen coalitie. LADA had geen ervaren bestuurders in haar midden, zodat er een vacature ontstond.

De partij had sollicitant Frits Westerkamp geschikt bevonden om wethouder te worden. Westerkamp had zich namelijk bereid verklaard om zich in te zetten voor de uitgangspunten van LADA. Al snel na zijn aanstelling bleek hij echter een overtuigd neoliberal te zijn die zich conformeerde aan het beleid van zijn medebestuurders. *'Hij gedroeg zich als een kameleon,'* zegt één van de oprichters van LADA, Rob Ravensteijn, in een interview.

Westerkamp nam eigenlijk meteen het neoliberale denken van Theo Meskers en Jaap Nawijn over. Zijn houding tegenover raadsleden was bovendien niet erg tactvol. Het leek er veel op dat hij dacht de 'baas' van LADA te zijn. Datzelfde symptoom doet zich nu bij SHK voor. Samen met Mary van Gent denkt Jip Pankras dat hij de lakens in de partij kan uitdelen en begint het er veel op te lijken dat zij niet meer naar hun kiezers luisteren maar eigenlijk een soort hulpjes van Theo Meskers en zijn VVD zijn. Net als destijds de weggestuurde Westerkamp en de meeste LADA raadsleden.

Ravensteijn gaf Westerkamp aanvankelijk het voordeel van de twijfel: *'Hij moet nog even wennen aan zijn rol in het systeem,'* had Ravensteijn zichzelf voorgehouden. Meermaals werd Westerkamp er dan ook op gewezen, de uitgangspunten van LADA in acht te nemen. Dat was helaas aan dovemansoren gezegd. Ravensteijn vindt dat vertrouwen in elkaar cruciaal is. Ook in de politiek. Helaas wordt dat vertrouwen nogal eens beschaamd. Zo toonde Westerkamp zich niet loyaal aan de uitgangspunten van LADA.

En nu lijkt LADA, net als Westerkamp, ook op een kameleon. De periode dat LADA in de coalitie zat bleek de partij het coalitieakkoord door dik en dun te steunen. Anno 2020 zegt Peter Couwenhoven, assistent-raadslid: *'Wat er nu gebeurt in Hollands Kroon is een uitvloeisel van het werken met een coalitieakkoord, dat heilig is. Met een coalitieakkoord wordt een deel van de raad buiten spel gezet en kunnen leden van coalitiefracties gedwongen worden zich aan het akkoord te houden, ook als inzichten veranderen en er maatschappelijk onrust ontstaat over voorgenomen ontwikkelingen. Dit gebeurt nu in Hollands Kroon.'* Daarmee zegt hij dat de partij het tegenovergestelde wil van wat zij in de praktijk liet zien. Totaal inconsistent en ongeloofwaardig.

Rob Ravensteijn constateert dat veel partijen door een klein ledental, dichtgetimmerde coalitieakkoorden en het delegeren van maatschappelijke keuzes naar ondemocratische instituten inmiddels 'lege hulzen' zijn geworden. Dat geldt in ieder geval voor partijen als de VVD, het CDA >

en SHK. Er moet volgens hem nu eenmaal een dialoog zijn tussen de kiezers en de raadsleden. Er moet naar elkaar worden geluisterd. Helaas is er sprake van 'eenrichtingsverkeer' in de communicatie met burgers. Hij vraagt zich dan ook af waar de lokale politiek nog over gaat. Heeft de raad nog wel wat in de melk te brokkelen? Hij zegt daarover: 'Zo gauw je in het systeem zit ben je uitgepoept. Dan conformeren de raadsleden zich aan de heersende gewoontes en gaan qua stemgedrag op elkaar lijken.'

Dat alle partijen veel op elkaar lijken waar het om stemgedrag gaat blijkt uit het feit dat de meeste voorstellen van B&W worden goedgekeurd, terwijl er toch veel beleid niet deugt. Vaak speelt een rol dat er nu eenmaal een beleid in gang is gezet en dat de raad 'moet redden wat er te redden valt'. In feite fungeren ze als bezemjongens van het college. Dat alle raadsleden meestal vóór stemmen betekent echter niet dat het huidige college zo'n uitmuntend beleid laat zien. De raad kun je over het algemeen wel betitelen als 'ja-knikkers', enkele uitzonderingen daargelaten...

Kees Zwaan

Reacties

PETER COUWENHOVEN 27-12-2020 16:46:48

Kees Zwaan geeft in zijn columns altijd een vertekend beeld, waarin hij blijk geeft de feiten niet te kennen of niet te willen kennen. Een coalitieakkoord vraagt discipline om dat uit te voeren. Dit betekent niet dat LADA als duaal opererende partij het college slaafs volgt. Zwaan vermeldt niet dat de motie van wantrouwen waarmee LADA dreigde te komen, het aftreden van Westerkamp en Meskers tot gevolg had.

Peter Couwenhoven, fractiesecretaris LADA

www.NoordkopCentraal.nl

Kiezers straffen deelname aan coalitie af

Politieke partijen met wethouders in het college van B en W verliezen gemiddeld vijf procent van hun zetels bij de volgende raadsverkiezingen.

De belangrijkste verklaring lijkt, dat coalitiepartijen compromissen moeten sluiten en hun verkiezingsbeloften niet altijd kunnen waarmaken. Kiezers straffen dat af.

Niet alle partijen hebben echter nadeel van collegedeelname. De ChristenUnie en de SGP winnen juist zetels, voor de PvdA heeft het leveren van wethouders geen effect. Vooral de SP, maar ook lokale partijen, D66 en GroenLinks worden afgestraft. Ook CDA en VVD leveren zetels in, maar hun verlies is beperkt

Onderzoeksinstituut COELO van de Rijksuniversiteit Groningen komt tot deze conclusie na een analyse van verkiezingsuitslagen van de laatste 28 jaar.

Opvallend is dat collegepartijen alleen worden gestraft wanneer maximaal drie partijen aan het college deelnemen. Zitten er meer partijen in het college, dan leiden die geen zetelverlies. Wellicht is het voor teleurgestelde kiezers dan moeilijker om bepaalde partijen de schuld te geven van tegenvallende resultaten, opperen de onderzoekers.

Ook als een partij landelijk meeregeert is er zetelverlies bij gemeenteraadsverkiezingen.

Bron: VNG, Leo Mudde

Ingezonden

Artikelen/brieven in deze rubriek zijn voor verantwoordelijkheid van de indiener.
Alleen ondertekende artikelen worden opgenomen.

Uw lokale partij en BBB, samen sterk voor het platteland

Lokale partijen van Nederland, uw stem door laten klinken in Den Haag?

Uw partij komt waarschijnlijk voort uit het feit dat er in uw regio een grote groep mensen wonen die zich niet gehoord voelden door de gevestigde (landelijke) politieke partijen. Onderwerpen die juist in uw regio belangrijk zijn, krijgen vaak onvoldoende aandacht. Uw partij, een lokale partij, wil daar het antwoord op zijn en de stem vertegenwoordigen van juist die groep mensen.

Een basis die ons verbindt; laat ons de BoerBurgerBeweging (BBB) aan u voorstellen. BBB is een politieke partij die na een zorgvuldige voorbereiding eind 2019 is opgericht. BBB heeft 26 uitstekende kandidaten, sommigen al decennia actief in de lokale politiek en uiteenlopende achtergronden. Allereerst zien wij de noodzaak dat de stem vanuit de regio en de plattelandsgemeenschap óók in Den Haag gehoord gaat worden. We willen de stadse fratsen buiten onze prachtige plattelandsgregio's houden.

Daarbij zien we dat er behoefte is aan een betrouwbare partij waar veel mensen die in de regio's wonen zich thuis voelen, om hen tóch een reden te geven in maart naar de stembus te gaan. BBB wil deze positie innemen. Daar kunnen we jullie (lokale) expertise en steun goed bij gebruiken. Het is onze intentie te gaan samenwerken met zoveel mogelijk lokale fracties. Uiteraard met behoud van de eigen unieke identiteit, met als doel elkaar te versterken.

Gezond verstand is nog te vinden op het platteland

Wij willen vooral gezond verstand naar Den Haag gaan brengen. Met een toenemende druk op de ruimte buiten de steden is nu de tijd om ervoor te zorgen dat het platteland verenigd is, voordat het platteland helemaal volgeplempt wordt met zonneparken, distributiecentra en datacenters en de leefbaarheid door het verdwijnen van boeren, winkels en voorzieningen achteruit holt. Waar wij voor staan?

>

Enkele punten uit het programma van BBB:

- Lokale partijen krijgen naar aantal zetels in gemeenteraden en Provinciale Staten een gelijkwaardige partijsubsidie zoals landelijke partijen in de Tweede Kamer nu ook krijgen
- ·Gemeenteraadsleden kiezen de leden van de Eerste Kamer en niet Provinciale Staten. Hiermee blijft het lokale geluid in de landelijke politiek (Eerste Kamer) ook gewaarborgd.
- ·Leefbaarheid van het platteland behouden door voorzieningen in stand te houden (winkels, scholen maar ook toegang tot hoger/universitair onderwijs in alle plattelands-regio's)
- ·Lokale partijen krijgen naar aantal zetels in gemeenteraden en Provinciale Staten een gelijkwaardige partijsubsidie zoals landelijke partijen in de Tweede Kamer nu ook krijgen
- ·Gemeenteraadsleden kiezen de leden van de Eerste Kamer en niet Provinciale Staten. Hiermee blijft het lokale geluid in de landelijke politiek (Eerste Kamer) ook gewaarborgd.
- ·Leefbaarheid van het platteland behouden door voorzieningen in stand te houden (winkels, scholen maar ook toegang tot hoger/universitair onderwijs in alle plattelands-regio's)
- ·Er komt een langjarige visie op een maatschappij met COVID-19 (ea) zonder voortdurend op- en afschalen beleidsinterventies
- ·Stop de uitverkoop van het platteland - Behoud van lokale tradities (paasvuur, carbid-schieten ed.)
- Er komt een langjarige visie op een maatschappij met COVID-19 (ea) zonder voortdurend op- en afschalen beleidsinterventies
- De overheid is er voor haar burgers, en niet andersom
- Herijking van Natura 2000 gebieden
- Het Kabinet zet in op minder immigratie. Voedselschaarste leidt tot sociale onrust, armoede, burgeroorlogen en daarmee immigratiestromen. Dit is onwenselijk. Nederland helpt deze landen met haar landbouwkennis om voedselzekerheid te verkrijgen.

Onze standpunten zijn verdeeld over 12 pijlers zoals 'gezond Platteland, gezonde politiek, gezonde burgers' et cetera. Wat BBB bovendien vooral in Den Haag toe wil voegen is Gezond verstand! U kunt alle pijlers met speerpunten uit ons verkiezingsprogramma vinden op onze website (<https://boerburgerbeweging.nl/>). <

Nog steeds beperkingen door de aangescherpte coronamaatregelen. Hierdoor is de fractievergadering van 25 januari vervallen. Ook in februari zal dit het geval zijn. Wel is er tekefonisch onderling overleg over de raadsagenda. We wachten af of er in maart weer ruimte komt waarbij dorpshuizen en wijkcentra weer beperkt open gesteld worden.

Eerste Kamer stemt in met bindend referendum

door: Ronald van Raak

Bedenkers GroenLinks en PvdA stemmen tegen

Het is nog maar kort geleden dat het referendum dood werd verklaard, nu is het referendum terug van nooit weggeweest. Een 'politieke thriller', zo noemde D66-senator Boris Dittrich het debat woensdag in de Eerste Kamer. De oud politiek leider en actief thrillerschrijver neemt deze woorden niet zomaar in de mond. In de Tweede Kamer was die dag het debat over de val van het kabinet en de affaire bij de kindertoeslag, die ook de diepe kloof blootlegde tussen de beleidsmachines in Den Haag en het leven van mensen in het land. Terwijl in de Tweede Kamer werd gesproken over de crisis in de politiek werd in de Eerste Kamer mijn wetsvoorstel voor een bindend correctief referendum besproken, dat ertoe zou kunnen bijdragen om het vertrouwen in de politiek te vergroten. Lang zag het ernaar uit dat de wet geen meerderheid zou halen, omdat GroenLinks en PvdA niet meer voor de wet willen stemmen. Vandaag was de eindstemming. Het bleef lang spannend, maar het is gelukt. Opnieuw is een belangrijke stap gezet op weg naar het referendum.

Tweede Kamerleden van PvdA, GroenLinks en D66 hebben in het verleden het initiatief genomen voor een bindend correctief referendum en dat ook met succes door de Tweede en Eerste Kamer gekregen. Omdat het hier gaat om verandering van de Grondwet moest dit wetsvoorstel na de verkiezingen van 2017 opnieuw in beide Kamers worden behandeld. PvdA en GroenLinks waren ondertussen tégen het referendum. Zij steunden het kabinet om het bestaande raadgevend referendum af te schaffen en waren niet meer bereid om hun eigen voorstel voor een bindend referendum opnieuw te verdedigen. Dit was echter in strijd met de Grondwet én in strijd met het politieke fatsoen. Daarom heb ik namens de SP die taak op mij genomen en het bindend referendum zélf in de Tweede Kamer verdedigd. Waar de wet geen steun kreeg, mede door de tegenstem van PvdA en GroenLinks. Het referendum leek voorgoed dood en begraven.

Daarna gebeurde iets opmerkelijks. Nog geen jaar na deze poging tot moord kwam het referendum weer volop tot leven. In 2018 presenteerde een staatscommissie onder leiding van Johan Remkes een diepgravende analyse van de crisis van onze democratie en adviseerde die het bindend correctief referendum aan als middel om het vertrouwen in onze democratie te herstellen. Door mensen de mogelijkheid te geven de politiek terug te fluiten. Ik ben direct in actie gekomen en heb de oude wet van PvdA, GroenLinks en D66 opnieuw ingediend en vorig jaar een meerderheid gekregen in de Tweede Kamer, mét de steun van deze drie partijen. Dit

referendum maakt alleen maar kans als het na de verkiezingen – wanneer het opnieuw moet worden besproken – kan rekenen op brede steun in beide Kamers. Om dat mogelijk te maken heeft de Tweede Kamer een 'uitkomstdrempel' in de wet gezet om het referendum geldig te maken.

Het initiatiefvoorstel voor een bindend correctief referendum in eerste lezing aanvaard. Voor stemden: FVD, PVV, D66, CU, fractie-Van Pareren, Fractie-Otten, SP, OSF, 50+, PvdD en 1 lid van GroenLinks.

De 'uitkomstdrempel' die de Tweede Kamer in de wet heeft gezet is gerelateerd aan de opkomst bij verkiezingen. Dat is hoog, omdat de opkomst bij veel referenda lager is. Om te voorkomen dat bij referenda telkens de opkomst te laag is hebben de Tweede Kamer en het kabinet afgesproken om die referenda zoveel mogelijk te houden samen met de Tweede Kamerverkiezingen, dan is dat probleem opgelost. Soms zal dat niet mogelijk zijn en zal het veel moeilijker worden om de drempel te halen. Dan kan de situatie ontstaan dat er een heldere uitslag is én een hoge opkomst is, maar net niet genoeg om de wet vanzelf van tafel te halen. Dat vind ik jammer, omdat dit afbreuk doet aan het 'bindende' karakter van het referendum. Als de uitkomstdrempel niet wordt gehaald blijft een raadgevend referendum over zoals we eerder hebben gehad.

>

Dan is het aan de partijen in de Kamer om te bepalen wat met de uitkomst moet gebeuren.

Over het referendum is aan het Binnenhof vijftientig jaar gesproken. Vele voorstellen zijn hier gedaan en evenveel wetten zijn er gesneuveld. Als ik een voor mij ideaal referendum zou mogen maken dan zou dat niet dit zijn. Maar ik heb niet hét SP-referendum gemaakt, omdat dit voorstel het nooit zo halen. Ik heb samen met de Tweede Kamer een referendum gemaakt dat het wél kan halen, als partijen bereid zijn om over hun eigen schaduw heen te stappen. Deze wet kreeg niet de steun van PvdA en GroenLinks, behalve van GroenLinks-Eerste Kamerlid Farah Karimi. Na de verkiezingen zal de wet opnieuw behandeld moeten worden en zal er brede steun nodig zijn. Ik zal mijn wet dan niet meer verdedigen, omdat ik niet zal terugkeren in de Kamer. Een andere SP'er zal deze taak op zich nemen. Het is nog maar kort geleden dat het referendum dood werd verklaard, nu is het referendum terug van nooit weggeweest. De strijd gaat voort!

Het bindend correctief referendum. Ooit bedacht door D66, GroenLinks en de PvdA. Totdat iedereen en z'n oude moeder de handen van het project aftrok omdat het resultaat over het referendum over het Associatieverdrag met Oekraïne de initiatiefnemers toch ietwat tegenviel. Daar vond SP Kamerlid Ronald van Raak wat van en daarom diende hij de wet opnieuw in. Na de Tweede Kamer behaalde hij vandaag ook een meerderheid in de senaat. Hij is er nog niet. Omdat er sprake is van een Grondwetswijziging moet er na de verkiezingen opnieuw gestemd worden over het voorstel.

www.tpo.nl

MEER DEMOCRATIE

De Eerste Kamer stemt in met de invoering van het bindende correctieve referendum. Wij zijn blij dat dit opnieuw is gebeurd na de schandalige afschaffing van het raadgevende referendum door Rutte en Ollongren in 2018.

Maar... er zit een grote adder onder het gras. Bij de behandeling in de Tweede Kamer is op het laatste moment een torenhoge drempel voor een geldige uitslag in de grondwetswijziging opgenomen: het aantal nee-stemmers moet gelijk zijn aan minimaal de helft van de opkomst van de laatste Kamerverkiezingen (ofwel momenteel 41% van alle kiesgerechtigden).

De meeste referenda zullen daardoor ongeldig worden verklaard. Het referendum wordt een tandoel instrument. Dat mag niet gebeuren!

Torenhoog

Het gaat om een beperkt voorstel: de grondwet, de monarchie, de begroting, belastingen en internationale verdragen zijn uitgezonderd. Die uitzonderingen hadden van ons geschrapt mogen worden. Maar wat het voorstel voor ons echt onverteerbaar maakt, is de torenhoge uitkomstdrempel die er op het laatste moment op initiatief van de ChristenUnie in de Tweede Kamer is ingevoegd: een referendum is alleen geldig als de meerderheid die tegenstemt, tegelijk ook minimaal de helft van de opkomst bij de laatste Kamerverkiezingen bedraagt. Die bedroeg 82%, dus moet minimaal 41% van alle

kiesgerechtigden tegen een wet stemmen.

Als het aantal voor- en tegenstemmers relatief dicht bij elkaar ligt, zoals meestal bij referenda, dan heb je dus een opkomst van wel 70 of 80 procent nodig om een referendum te winnen. Dat is in de praktijk nagenoeg onhaalbaar. Vrijwel alle gehouden referenda zouden hierdoor ongeldig worden verklaard. Dat levert niet alleen veel frustratie en cynisme onder grote groepen kiezers op, maar zou het referendum ook van zijn preventieve werking ontdoen: als politici weten dat een succesvol referendum haast onmogelijk is, hoeven ze ook geen moeite

>

te doen om breed draagvlak voor hun beleid te zoeken. En als deze drempel eenmaal in de grondwet terecht komt, krijg je hem er haast niet meer uit.

Hoogleraar

Een internationale vergelijking komt tot soortgelijke conclusies. Hoogleraar Tom van der Meer keek naar alle nationale referenda die sinds 1995 in andere Westerse staten zijn gehouden en die lijken op het type dat nu voor Nederland wordt voorgesteld. Zijn conclusie: van de 17 zouden er slechts 2 geldig zijn verklaard bij de nu voorgestelde uitkomstdrempel.

Grondwet

Het referendum heeft veel positieve effecten. Het noodzaakt politici om actief naar draagvlak te zoeken en signalen uit de samenleving vroegtijdig op te pikken. Het houdt politici bij de les en zorgt voor besluitvorming die door de burgers als eerlijk en rechtvaardig wordt ervaren, ook door de meeste verliezers. Maar die effecten worden door de torenhoge uitkomstdrempel teniet gedaan. Het leidt ongetwijfeld bij politici tot de houding dat ze het referendum toch wel zullen winnen. Het geeft hen een prikkel om bestaande weerstanden niet serieus te nemen en publieke debatten te ontduiken.

De hoogte van zo'n drempel hoort niet in de grondwet thuis, maar in uitvoeringswetgeving. Net zoals de hoogte van de maximum snelheid niet in de grondwet thuis hoort. Door zo'n drempel in de grondwet op te nemen, wordt hij in steen gebeiteld en wordt het uiterst moeilijk de drempel later nog aan te passen als de praktijk laat zien dat hij niet werkt.

Novelle voor verbetering

Als Meer Democratie hebben we er alles aan gedaan om de uitkomstdrempel eruit te halen. Dat was mogelijk, want hoewel de Eerste Kamer geen recht van amendement heeft, kan ze wel een novelle eisen: dan stuurt de Tweede Kamer een wijzigingsvoorstel en stelt de Eerste Kamer tot dat moment de stemming uit. Ondersteund door 5.000 burgers die onze oproep tekenden (indien u getekend heeft, nogmaals hartelijk dank!) stuurden we een open brief aan alle senatoren om zo'n novelle te regelen, we belden met journalisten, kregen een opiniestuk in Trouw, en in de afgelopen weken belden en appten we met individuele senatoren van links tot rechts.

Daarmee hebben we heel wat in beweging gebracht. Het debat in de Eerste Kamer op 19 januari draaide volledig om de torenhoge uitkomstdrempel. Vrijwel alle partijen die het refe-

rendum in principe steunen, hadden er grote kritiek op ("nepreferendum", "fopspeen", "killer amendement van de ChristenUnie"). Laat op de avond dienden 4 partijen een motie in om een novelle te eisen voor het weghalen van de uitkomstdrempel: PvdA, GroenLinks, de fractie-Otten en 50PLUS.

Toen ons in de dagen daarop duidelijk werd dat die motie geen meerderheid zou krijgen, hebben we de voorstanders van het referendum opgeroepen om in dat geval tegen de grondwetswijziging te stemmen. Dat viel ons hard, maar we zijn ervan overtuigd dat dit voorstel, indien aangenomen, een onwerkbaar referendum voor lange tijd in steen zou beitelen in de grondwet. Als de indieners van de motie – tenminste PvdA, GroenLinks en een van beide andere indieners – voet bij stuk zouden houden en tegen zouden stemmen, dan was het einde verhaal voor deze grondwetswijziging.

Strohalm

De motie voor een novelle werd naast de indieners gesteund door Forum voor Democratie en de Partij voor de Dieren – en kreeg dus geen meerderheid. In de daaropvolgende eindstemming bleek dat van de referendumvoorstellers alleen de PvdA en GroenLinks voet bij stuk hielden en tegenstemden. Daarmee werd de grondwetswijziging nipt aangenomen.

De andere pro-referendumpartijen maakten de afweging "beter iets dan niets". Het lag er ook dik bovenop dat sommige partijen niet in de media de zwarte piet toegespeeld wilden krijgen dat zij het referendum de nek om hadden gedraaid. Weer andere partijen klampten zich vast aan de strohalm waar ook indiener Van Raak zich aan vasthield: dat referenda "zoveel mogelijk" kunnen worden gecombineerd met de Kamerverkiezingen, of dat een bindend referendum kan werken als een raadgevend referendum als de uitkomstdrempel niet wordt gehaald. In beide gevallen gaat het volgens ons om wensdenken, maar al met al trok het net voldoende fracties over de streep.

Hoe nu verder?

Wat ons betreft is de grootste winst van deze ontwikkelingen dat er niet alleen rekening moet worden gehouden met de partijen die het referendum niet of alleen met torenhoge drempels willen – zoals de ChristenUnie –, maar ook met de voorstanders die zulke hoge drempels niet accepteren. Een referendum heeft alleen zin als het werkbaar is – anders werkt het ave-rechts omdat het alleen tot frustratie en de politieke dood van het instrument leidt.

>

Na de verkiezingen komt de tweede lezing van dit voorstel, en dan is een tweederde meerderheid in beide Kamers vereist. Zoals de peilingen Alleen als het bindende referendum op eis van pro-referendumpartijen onderdeel wordt van het coalitieakkoord, kan het er komen. Maar op onze steun kan het alleen rekenen als er een manier wordt gevonden om – minimaal – die torenhoge uitkomstdrempel eruit te halen. Wij blijven zoeken naar manieren om dat voor elkaar te krijgen.

Met democratische groeten namens het team,

*Niesco Dubbelboer
Arjen Nijeboer
Sasha Trifkovic*

Het voorstel behaalde uiteindelijk nog wel een krappe meerderheid van 39 zetels dankzij de steun van de fractie-Otten (3 zetels). In de ontknoping van de stemming, die niet misstond in de thriller die de strijd om het referendum al decennia is, zei hij: 'Door het killer-amendement van de CU is de drempel te hoog, maar wij willen niet de fractie zijn die een referendum blokkeert.' Ook de fracties van FvD, SP, 50Plus, OSF, D66, PVV, PvdD, CU en Van Pareren (een ander deel van de voormalige FvD-senatoren) stemden uiteindelijk voor.